

Asia: VN/4677/2021

Valtakunnalliset lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteet 2020 päivitys

Taustakysymykset

Vastaajan taustaorganisaatio

Vammaisjärjestö [Suomen CP-liitto ry]

Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteet oppaan päivittäminen jatkossa?

Ovatko nykyiset luovutusperusteet olleet hyödyllisiä?

melko paljon

Kenen tehtävänä pitäisi olla luovutusperusteiden päivittämisen koordinointi?

Sosiaali- ja terveysministeriö

Mitä muuta haluaisit sanoa apuvälineiden luovutusperusteiden päivittämisestä?

Apuvälineiden käyttäjien osallistuminen päivitysprosessiin on jatkossakin välttämätöntä.

1. Johdanto

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

2.1.1 Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälinepalveluiden perusta

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

2.1.2 Vammaispalvelulain mukaiset palvelu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Tekstiä tulisi täsmentää, koska vammaispalvelulain vahvistaminen viivästyy. Esimerkiksi mihin saakka noudatetaan vanhan lain siirtymäaika? Lisäksi tulisi selvemmin ohjeistaa, miten vammaispalveluna myönnettävien ja lääkinällisenä kuntoutuksena myönnettävien apuvälineiden palveluprosessit toimisivat asiakkaan kannalta mahdollisimman yhdenvertaisesti ja tarkoituksenmukaisesti hyvinvointialueilla.

2.1.3 Kelan ammatillisen kuntoutuksen apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

2.2 Apuvälinepalvelut eri asumismuodoissa

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Asumispalveluyksikön vastuulla on järjestää:

* Sellaiset henkilökunnan ergonomian vuoksi tarvittavat apuvälineet ja varusteet, jotka ovat välttämättömiä yksikön henkilöstön työturvallisuuden ja työterveyden turvaamiseksi sekä tapaturma- ja sairastumisvaaran torjumiseksi. Näitä ovat esimerkiksi henkilösuojaimet sekä asukkaiden hoitoon, huolenpitoon ja päivittäisiin toimintoihin tarvittavat välineet, kuten henkilönostimet ja hoitovälineet.

Lisäksi sosiaalihuollon toimintayksikössä tulee olla riittävät ja asianmukaiset toimitilat ja varusteet sekä toiminnan edellyttämä henkilöstö. Yksityisten sosiaalipalvelujen on perustuttava sopimukseen tai hyvinvointialueen tekemään hallintopäätökseen. Hyvinvointialueen kanssa tehdyssä sopimuksessa voidaan erikseen sopia toimintayksikön varustetasosta.

5. Apuvälineratkaistu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

EHDOTUS: Poistetaan maininta "ja paikalliset toimintakäytännöt"

PERUSTELU: Valtakunnalliset apuvälineiden luovutusperusteet on tarkoitettu apuvälinepalvelujen yhtenäistämiseen ja palveluja käyttävien henkilöiden yhdenvertaisen aseman turvaamiseksi.

6.1 Potilas- ja laiteturvallisuus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.2.1 Apuvälineen luovuttavan tahon vastuu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.2.2 Apuvälineen käyttäjän vastuu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.3 Apuvälineen huolto/korjaus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.4 Apuvälineiden kuljetus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Kooltaan suurien ja painavien apuvälineiden (esim. sähkösäätöinen sänky) kuljetuksen järjestämisestä ja kuljetuskustannuksista vastaa terveydenhuollon toimintayksikkö. Kuljetuksen järjestämisestä ja vastuusta sovitaan yksilöllisen tilanteen mukaan. Muiden apuvälineiden kuljetus korjaukseen ja huoltoon on asiakkaan vastuulla, mikäli se on mahdollista tavanomaisin keinoin. Tavanomaisilla keinoilla tarkoitetaan, että asiakkaalla on mahdollisuus kuljettaa välinettä omalla autolla, julkisilla kulkuvälineillä tai kuljetuspalvelun avulla ilman ylimääräisiä kustannuksia. Muuttoon liittyvä lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineen kuljettaminen ja siihen liittyvät kustannukset kuuluvat apuvälineen käyttäjän vastuulle.

PERUSTELU: Apuvälineen tulee olla käyttäjälleen maksuton palvelu, josta ei aiheudu kustannuksia.

6.5 Kaksoiskappale

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

EHDOTUS: Kaksoiskappale ei ole sellainen samaan käyttöön tarkoitettu väline, jonka käyttäminen perustuu eri liiketoimintoihin tai jotka on tarkoitettu erilaisiin toimintaympäristöihin.

Kaksoiskappaleita eivät ole esimerkiksi pyörätuoliin kiinnitettävä nokkapyörä ja pyörätuoliin kiinnitettävä käsipyörä tai sähkömopo ja pyörätuolin kelauksen keventäjä.

PERUSTELUT: Nokkapyörä ja käsipyörä ovat liikkumiseen tarkoitettuja apuvälineitä, mutta nokkapyörä helpottaa maastossa tai epätasaisissa olosuhteissa liikkumista ympärivuotisesti ja käsipyörä on laite, joka lisää liikkumistehoa tasaisilla alustoilla. Sähkömopo on ulkona liikkumisen ja pitkien matkojen apuväline ja kelauksen keventäjä on pienempi, myös sisällä liikkumista kotioloissa helpottava väline. Nyt kohderyhmäämme kuuluvat henkilöt ovat joutuneet valitsemaan näiden välillä, mikä ei ole tarkoituksenmukaista.

7. Oppaassa käytetyt käsitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Kaksoiskappale ei kuitenkaan ole sellainen samaan käyttöön tarkoitettu väline, jonka käyttäminen perustuu erilaisiin liiketoimintoihin tai joka on tarkoitettu erilaiseen toimintaympäristöön.

04 27 09 Lihastimulaattorit, ei ortoosina käytettävät

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

EHDOTUS: Rakon rauhoittamiseen, lantionpohjan lihasten harjoittamiseen ja kivunhoitoon liittyviä stimulaattoreita myönnetään lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineenä, mikäli henkilön toimintakyvyn ylläpito edellyttää välineen jatkuvaa käyttämistä.

PERUSTELU: Muun muassa henkilöt, joilla on cp-vamma tai mmc voivat tarvita pitkäaikaisesti tai pysyvästi rakon harjoittamiseen ja aktivoimiseen sekä kivun lievittämiseen tarkoitettua stimulaattoria.

05 Välineet taitojen harjoittamiseksi

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

EHDOTUS:

05 Välineet taitojen harjoittamiseksi

Välineet, jotka ohjaavat parantamaan tai ylläpitämään henkilön kykyjä ja fyysisiä, henkisiä ja sosiaalisia suorituksia, joiden tavoitteena on lisätä henkilön osallistumista kaikilla olennaisilla alueilla (kuten kommunikoinnissa, itsestä huolehtimisessa, liikkumisessa, kodinhoidossa, työssä, opiskelussa ja vapaa-ajassa). Väline myönnetään silloin kun toimintakyky on heikentynyt vamman, kehitysviivästymän tai sairauden vuoksi. Apuväline voi edistää kuntoutumista, tukea, ylläpitää tai parantaa toimintakykyä taikka ehkäistä toimintakyvyn heikentymistä. Toimintakyvyn parantumisella tarkoitetaan mm. kuntoutujan elämänlaadun kohentumista tai kipukokemuksen, spastisuuden ja lihaskireyksiä vähentymistä.

(-)

Taitojen harjoittamiseen liittyviä apuvälineitä voidaan myöntää lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineenä, mikäli henkilön toimintakyvyn ylläpito edellyttää välineen jatkuvaa käyttämistä.

PERUSTELU: Nyt ehdotettu teksti on hieman sekava. Harjoitteluvälineet-kohdassa käsitellään välineitä, joita edustamamme kohderyhmä (cp-vamma, mmc ja/tai hydrokefalia) tarvitsee usein pitkäaikaisesti tai pysyvästi kuten seisomateline, kippilauta, puhetta tukeva ja korvaava kommunikoinnin väline tai rakon harjoittamiseen ja aktivoimiseen sekä kivun lievittämiseen tarkoitettu stimulaattori.

06 15 Toiminnalliset hermo-lihasstimulaattorit ja hybridioritoosit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 30 09 Silmäripset ja kulmakarvat

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 30 21 Silmäproteesit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

09 54 Sukupuolielämän apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 03 03 03 Kävelykepit, valkoiset

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 23 Sähköpyörätuolit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Myöntämisperusteissa todetaan, että sähkömopon käyttäjältä edellytetään kykyä siirtyä itsenäisesti mopoon tai siitä pois. Tämä edellytys tulee joko perustella tarkemmin tai poistaa.

PERUSTELU: Edustamamme kohderyhmän henkilöiden toimintakyky vaihtelee muun muassa spastisuuden, särkyjen ja ulkoisten olosuhteiden kuten vuodenaikojen mukaan. Myös sähkömopoa käyttävä henkilö saattaa ajoittain tarvita apua siirtymisessä, vaikka hänellä on muuten kyky käyttää apuvälinettä.

12 39 01 Opaskoirat

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 Näkemisen apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 03 Valonsuodattimet (absorptiolasit)

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 06 01 Silmälasilinssit, 22 03 06 02 Kehykset

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 06 03 Piilolinssit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 09 Suurentavat lasit, linssit ja linssikokoonpanot

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 18 Suurennuslaitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 06 27 Kuulon apuvälineiden lisävarusteet, 22 06 90 01 Pantakojeet, 22 18 24 Radiotaajuuslähetinjärjestelmät

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 12 21 Kannettavat pistekirjoituksen muistiinpanovälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 27 16 Muistin tukena toimivat apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 30 15 Lukutelineet ja kirjanpitimet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 33 Tietokoneet ja päätelaitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

90 01 02 Avustajakoirat

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

ESITYS:

Koirat, jotka avustavat liikuntavammaisia tai fyysisesti toimintarajoitteisia henkilöitä päivittäisissä toiminnoissa kotona ja kodin ulkopuolella. Avustajakoira voidaan luovuttaa sellaiselle liikuntavammaiselle tai toimintarajoitteiselle henkilölle, joka ei kykene hyödyntämään fyysistä toimintakykyään päivittäisissä toiminnoissa, ja joka tarvitsee koiraa säännöllisesti ja monipuolisesti omatoimiseen suoriutumiseen, liikkumiseen ja osallistumiseen, eikä henkilön tarpeita voida kokonaisvaltaisen arvion perusteella ratkaista tyydyttävästi muilla apuvälineillä tai palveluilla. Koira avustaa päivittäin arjen eri toiminnoissa esimerkiksi tukemalla käyttäjää yksilöllisten tarpeiden mukaisesti asennon vaihtamisessa, tasapainon ylläpitämisessä, liikkumisessa tai vaatteiden riisumisessa. Koira avustaa myös esimerkiksi nostamalla, hakemalla ja kantamalla tavaroita, painamalla katkaisijoita, avaamalla ja sulkemalla ovia ja laatikoita.

Lisäksi ehdotamme, että ohje sijoitetaan kohdan 12 39 01 Opaskoirat jälkeen: 12 39 02 Avustajakoirat.

PERUSTELUT: Katsomme, että sana ”vaikeavammainen” ei kuvaa riittävän kattavasti avustajakoiraan tarvitsevaa ja koirasta tosiasiaissa hyötyvää henkilöä. Koiran myöntämisen tulee perustua ensisijaisesti käyttäjän tarpeeseen, koirasta saatavaan hyötyyn ja koirasta saatavaan kokonaisvaltaiseen tukeen, ei vamman vaikeustasoon. Vaikea vamma tai vaikeavammaisuus ovat käsitteitä, joiden sisältö määräytyy pitkälti asiayhteyden mukaan. Avustajakoiran merkitys on suuri myös etenevissä sairauksissa ja muuttuvissa tai vaihtelevissa toiminnallisissa tilanteissa. Koira saattaa tällaisissa tilanteissa myös ylläpitää henkilön toimintakykyä ja siten lykätä laaja-alaisempien palvelujen tarvetta.

LIITE 2 Lääkinnällisenä kuntoutuksena korvattavat silmälasit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

Yleiset kommentit päivityksestä

Miten opasta tulisi kehittää jatkossa?

Kategorisen ”ei myönnetä lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineenä/ei pääsääntöisesti myönnetä lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineenä” sijaan tulisi edelleen painokkaasti korostaa yksilöllistä tarvearviointia. Lisäksi yksilöllisen tarvearvion määritelmä ja sisältö tulisi kirjoittaa auki. Yksilölliseen tarvearvioon tulee esimerkiksi sisällyttää kuvaus siitä, miten apuvälinettä on mahdollista hyödyntää monipuolisesti ja onko henkilöllä omasta elämäntilanteestaan tai toimintaympäristöistään nouseva tarve rinnakkaisille tai toisiaan täydentäville välineille.

Lappalainen Juha
Suomen CP-liitto ry